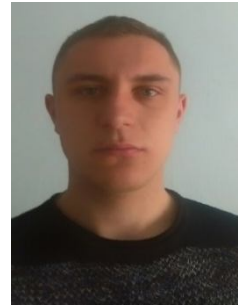

ІНЖЕНЕРНО-ПСИХОЛОГІЧНА ОЦІНКА

Фордзюн Д.А., студент 1 курсу магістратури спеціальності
«Агроінженерія»

Керівник: к.психол.н., доцент Васильєва О.М.

Подільський державний аграрно-технічний університет

Оцінка розглядається як заключний етап проектування. Її мета - встановлення відповідності загальних і приватних характеристик проекту необхідним значенням. При цьому оцінка є також важливою складовою кожного етапу - підставою переходу до наступного етапу проектування або пошуку іншого варіанту рішення, що відповідає заданим вимогам.

Оцінці підлягають загальні і приватні характеристики елементів проекту, а також інтегральні характеристики варіантів рішень проектних завдань в цілому. Найкращі характеристики окремих елементів проектного рішення не гарантують найкращі параметри їх спільного функціонування, що вимагає розгляду інших варіантів проектних рішень, що відрізняються більш високими інтегральними характеристиками.

Інженерно-психологічна оцінка керується такими принципами:

- **ієрархічність** - багаторівневий характер оцінки, що обумовлено структурою системи управління, багаторівневим характером психічних процесів, що забезпечують діяльність, а також ієрархією завдань (етапів) проектування;

- **багатокритеріальна оптимізація** - оцінка проводиться по ряду системотехнічних показників з метою вибору оптимального варіанту проекту з урахуванням допустимих норм діяльності та роботи технічних елементів;

- **інтегральність** - оцінка характеристик системи в різних ситуаціях, що вимагають участі людини (стандартні, нештатні, аварійні і т.п.), в динаміці змін стану з плином часу і різних режимах роботи системи.

Достовірність оцінки визначається в першу чергу відповідністю мети оцінки та методів її проведення, що передбачає виділення різних типів оцінки. *Базовій* (статистичній) оцінці піддаються елементи системи, що впливають на характеристики її функціонування, але не мінливі на заданому інтервалі часу, а також характеристики системи в цілому. Приклади базової оцінки - оцінка взаєморозташування засобів відображення інформації і органів управління, оцінка алгоритмів дій при вирішенні завдань управління, оцінка надійності, готовності, стійкості системи в цілому. *Варіативна* (динамічна) оцінка передбачає визначення ступеня мінливості характеристик системи та її елементів за результатами роботи оператора, наприклад мінливість алгоритмів, способи кодування і режими пред'явлення інформації, що впливають на успішність діяльності оператора. Оцінка проводиться окремо для кожного режиму роботи - **оцінки основного режиму, контролю функціонування, діагностики несправностей, обслуговування та ін.**

Інженерно-психологічна оцінка (ІПО) є не тільки найважливішою складовою проектування автоматизованих систем управління, але і виконується на етапі їх експлуатації. Для науки і практики така оцінка забезпечує отримання фактів, що підтверджують вірність або хибність уявлень і розрахунків, реалізованих в системі, а також розширення бази даних про закономірності і характеристики діяльності оператора, необхідних для подальшого проектування. Крім того, ІПО на етапі експлуатації є необхідною підставою вирішення завдань інженерно-психологічного забезпечення - підтримки функціонування системи на основі підбору, навчання, підтримки оптимального функціонального стану, організації сприятливої ​​робочої середовища. Предметами оцінки виступають не тільки технічні складові, характеристики людини та інформаційної взаємодії, але й інші змінні, що впливають на ефективність діяльності оператора та функціонування системи в різних режимах і умовах.